

O ČEŠTINĚ PRO DOKTORANDY

Kamila Vodrážková

KROBOTOVÁ, M. *O češtině pro doktorandy*. Olomouc : Vydavatelství UP, 2003.

Publikace, která je určena především studentům doktorského studijního programu na Pedagogické fakultě UP v Olomouci, vznikla v rámci grantového úkolu GA ČR s názvem *Aktuální problémy pedagogiky a oborových didaktik v období vstupu ČR do EU*. Jejím cílem je předložit čtenáři ucelený soubor poznatků z českého pravopisu, kterého lze využít nejen při psaní disertačních prací, ale i v každodenním životě.

Práce je rozdělena do pěti kapitol, jež obsahují jak obecné poučky o českém pravopisu, tak i náměty k procvičení individuálních gramatických dovedností.

Publikace má ucelenou kompozici: V kapitolách, které se podrobně zabývají jednotlivými složkami pravopisu (lexikální, gramatickou, syntaktickou), jsou analyzovány jevy, jež jsou pro autory disertačních prací nejvíce obtížné. Po krátkém teoretickém úvodu a vysvětlení pravopisného pravidla následuje procvičení, v němž si čtenář může vyzkoušet, zda výkladu porozuměl a zda je schopen vytvářet gramaticky správná slovní spojení či věty.

Z uvedeného členění se vymyká první kapitola, která je obecným úvodem týkajícím se pravopisu jako historicky vzniklé normy. Podává informace o vývoji knižního zpracování pravidel i o rozdílech mezi jednotlivými vydáními, která uživateli mohou pomoci při jejich výběru. Zvláště lze ocenit oddíl přinášející základní pokyny pro správnou a přínosnou práci s Pravidly.

Druhá, třetí a čtvrtá kapitola se podrobně zabývají jednotlivými druhy pravopisu. Autorka vybírá zejména výrazy, jejichž pravopis není vždy jasný a vyžaduje od uživatele jazyka správné pochopení, nebo výrazy, které byly přejaty z jiných jazyků a našemu systému se teprve přizpůsobují (např. *workoholik, hendikep*). Nejprve je uvedeno teoretické poučení a poté následuje praktické procvičení pravopisného jevu. Zdůrazněny jsou jak správné tvary slov v rámci jednotlivých slovních druhů, tak i jejich obecně české či hovorové ekvivalenty, které jsou často užívány, ale ne vždy je lze plně zapojit do spisovného jazyka (např. *bychom* – **bysme*; *Pražané* – **Pražani*). U nejobtížnějších výrazů jsou uvedeny všechny správné tvary (např. *pán, jenž sedí na lavičce; učitel, jehož jsem potkal* atd.).

Kromě tradičních problémů syntaktického pravopisu (psaní *i / y* ve shodě přísudku s podmětem a interpunkce v souvětích) se čtenář dozvídá o způsobu psaní vsuvek, rozvitých přívlastků, přístavků i výčtů. Výklad o každém jevu je uveden krátkým příkladem, který upřesňuje, co si běžný uživatel jazyka má pod odborným jazykovědným termínem představit. Poté následuje teoretická poučka a procvičení. Zvláště lze poukázat na oddíl týkající se interpunkčních znamének

(středník, otazník, uvozovky atd.). Pravidlo pro jejich psaní není v mnoha případech jasné a potřebuje podrobné vysvětlení (např. *Bílé denní světlo je nesložitější (!) ze všech druhů světla*).

Poslední kapitola uvádí možnosti kontroly pravopisu. Autorka upozorňuje zejména na výhody i nevýhody textového editoru Word, který sice uživateli kontrolu pravopisu nabízí, ale který nemusí vždy plně vyhovovat (zvláště v případech, kdy správnost použití tvaru závisí na jeho postavení ve větě).

Brožura *O češtině pro doktorandy* autorky Mileny Krobotové je další z řady praktických učebnic, jejichž úkolem je zvýšit kvalitu verbálního vyjadřování uživatelů českého jazyka. Kniha je sice určena pouze pro potřeby studentů doktorského studijního programu, ale podle mého názoru jde o materiál, jehož přečtení by přispělo ke zvýšení jazykové kultury každého z nás.

Z tohoto důvodu je dílu možné vytknout pouze to, že je určeno pro uzavřenou skupinu čtenářů a ostatní zájemci, kteří by z něj měli jistě prospěch, se s ním s největší pravděpodobností nebudou mít možnost setkat na pultech knihkupectví či v prodejnách učebnic.